

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/31/2015
Identifikačné číslo spisu: 1011200826
Dátum vydania rozhodnutia: 01.12.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:1011200826.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky: A.Ú. Z., nar. XX. U. XXXX, bytom C. XXX/XX, Č. Z., XXX XX S. XX, Česká republika, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta 8-10, 813 63 Bratislava, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Scud/28/2011-88 zo dňa 27. januára 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Scud/28/2011-88 zo dňa 27. januára 2015 mení tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 8. apríla 2011 zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozsudku potvrdil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 8. apríla 2011 (ďalej v tomto rozsudku len „napadnuté rozhodnutie odporkyne“), ktorým odporkyňa s odkazom na § 37 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej v tomto rozsudku len „zák. č. 100/1988 Zb.“) a § 263a ods. 1 písm. a) a § 112 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej v tomto rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z. z.“) v znení zákona č. 529/2006 Z. z. odňala navrhovateľke invalidný dôchodok od 01.01.2005.

Krajský súd potvrdil napadnuté rozhodnutie odporkyne ako vecne správne a vydané v súlade so zákonom podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej v tomto rozsudku len „O.s.p.“).

Proti rozsudku podala navrhovateľka včas odvolanie, v ktorom vyjadrila svoj nesúhlas s rozsudkom, pričom vyslovila názor, že rozsudok je dôsledkom nesprávneho posúdenia, podvodu a nadržovania

odporkyňi. Požiadala o opätovné posúdenie a o navrátenie čiastočného invalidného dôchodku vrátane doplatenia nevyplatených peňazí. Ďalej žiadala o riadne posúdenie jej zdravotného stavu a poukázala na to, že i v Českej republike je uznaná za čiastočne invalidnú, čo považuje za dôkaz o nesprávnom posúdení odporkyne.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky označila uvádzané dôvody za neopodstatnené. Posúdenie zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť fyzickej osoby vykonávať zárobkovú činnosť si vyžaduje odborné lekárske znalosti. Podľa názoru odporkyne skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky boli dostatočne ozrejmene príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, sú z hľadiska skutkového úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasností a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú. Nebol preto daný dôvod na ďalšie dokazovanie.

Odporkyňa skonštatovala, že keďže bol navrhovateľke odňatý čiastočný invalidný dôchodok z dôvodu preskúmania invalidity podľa § 263 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 18.07.2016, bol podľa § 263a ods. 1 písm. a) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 539/2006 Z. z. opätovne posúdený zdravotný stav navrhovateľky. Navrhovateľka v konaní nepreukázala, že by jej zdravotný stav bol zhoršený v rozsahu odôvodňujúcom čiastočnú invaliditu podľa § 37 ods. 3 písm. b) zák. č. 100/1988 Zb. Zdravotný stav na účely invalidity bol u navrhovateľky posúdený aj podľa § 71 ods. 1 zák. č. 461/2003.

Podľa odporkyne navrhovateľka v konaní nepreukázala, že by jej zdravotný stav bol zhoršený v rozsahu odôvodňujúcom určenie vyššej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Odporkyňa navrhla napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné zmeniť a napadnuté rozhodnutie odporkyne zrušiť. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 01.12.2016 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Odvolací súd z predloženého súdneho a administratívneho spisu zistil, že invalidný dôchodok, ktorý bol napadnutým rozhodnutím odporkyne odňatý, bol priznaný 12.1.2004, kedy bola navrhovateľka uznaná čiastočne invalidnou od 26.05.2003 (v spisoch sa nachádza lekársky posudok MUDr. N. N., nie však rozhodnutie).

Konanie vo veci napadnutého rozhodnutia odporkyne sa začalo v r. 2004, kedy pri kontrolnej lekárskej prehliadke dňa 08.11.2004 bol zdravotný stav posúdený posudkovou lekárkou Sociálnej poisťovne, pobočky Bratislava, MUDr. N. podľa vtedy účinného znenia zák. č. 461/2003 Z. z. a miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola stanovená na 35 %. Následne odporkyňa vydala dňa 23.11.2004 rozhodnutie o odňatí invalidného dôchodku od 1.12.2004. Na základe včas podaného opravného prostriedku a po vykonaní ďalších posudkov napokon Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 26.09.2006 rozhodnutie odporkyne zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie predovšetkým s poukazom na to, že toto neprávoplatné rozhodnutie stratilo právny základ v dôsledku nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky uverejneného ako č. 460/2006 Z. z.

Po novom posudku posudkovej lekárky Sociálnej poisťovne, pobočky Bratislava, zo dňa 25.01.2007 vydala odporkyňa nové rozhodnutie o odňatí invalidného dôchodku navrhovateľke dňa 21.05.2007, ktoré na základe navrhovateľkou podaného opravného prostriedku potvrdil Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25.04.2008. Navrhovateľka sa voči rozsudku odvolala a Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 19.11.2008 zmenil rozhodnutie krajského súdu, zrušil rozhodnutie odporkyne a vrátil vec odporkyňi na ďalšie konanie. V odôvodnení súd poukázal na nedostatočne zistený skutočný stav veci,

čiže zdravotný stav navrhovateľky. Súd skonštatoval, že odporkyňa musí v ďalšom konaní doplniť dokazovanie. Osobitne súd upozornil na to, že ani jeden z posudkov nezodpovedal otázku, kedy a k akému zlepšeniu zdravotného stavu navrhovateľky došlo a na základe akých odborných vyšetrení a záverov dospeli posudkové orgány k svojmu záveru. Nebolo zrejmé, ako sa zlepšil zdravotný stav navrhovateľky od 01.01.2005 oproti stavu do tohto dátumu. Súd vyslovil názor, že závery posudkových lekárov nie sú podložené obsahom pripojenej zdravotnej dokumentácie a chýba osobné vyšetrenie navrhovateľky.

Následne v posudku posudkovej lekárky MUDr. N. zo 16.12.2009 sa konštatuje, že zásielky, ktoré žiadali predloženie zdravotnej dokumentácie sa vrátili ako nedoručené a preto nebolo možné posúdiť zdravotný stav za účasti navrhovateľky. Posudok zopakoval hodnotenie, že navrhovateľka už nie je čiastočne invalidná. V novom posudku zo 07.03.2011 sa uvádza, že v r. 2010 sa podarilo zásielku navrhovateľke doručiť, tá však 25.10.2010 oznámila, že sa zo zdravotných dôvodov nemôže dostaviť na posúdenie a zaslala lekárske nálezy. V posudku sa konštatuje, že primárnym invalidizujúcim ochorením bola artróza pravého bedrového kĺbu, ktorá bola riešená totálnou endoprotézou. Bola dosiahnutá funkčnosť, čo potvrdzujú aj ortopedické vyšetrenia. Zdravotný stav nie je zmenený oproti posúdeniu v r. 2004 a už nezodpovedá čiastočnej invalidite.

Napadnutým rozhodnutím odporkyne z 08.04.2011 bol navrhovateľke odňatý čiastočný invalidný dôchodok od 01.01.2005 s tým, že čiastočná invalidita zanikla 08.11.2004.

Proti tomuto rozhodnutiu podala navrhovateľka opravný prostriedok dňa 02.05.2011.

V posudku posudkovej lekárky odporkyne zo dňa 18.08.2011 sa konštatuje, že po opätovnom posúdení sa zistilo, že zdravotný stav navrhovateľky nepodmieňuje žiadny stupeň invalidity. Operáciou a implantáciou umelého bedrového kĺbu vpravo sa podarilo zdravotný stav výrazne zlepšiť, čo potvrdzujú doložené odborné lekárske nálezy. Pridružené ochorenia sú len ľahkého stupňa a nepodmieňujú žiadny stupeň invalidity.

Vo vyjadrení odporkyne z 26.8.2011 sa uvádza, že navrhovateľka nebola uznaná za invalidnú, lebo jej telesné alebo duševné schopnosti sú dostatočné na vykonávanie sústavného zamestnania bez osobitne uľahčených pracovných podmienok a nemá značne sťažené všeobecné životné podmienky. Napadnuté rozhodnutie považuje odporkyňa za preskúmateľné, pretože súčasťou odôvodnenia je konkrétny odborný lekársky posudok o zdravotnom stave a invalidite navrhovateľky.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 04.06.2013 potvrdil rozhodnutie odporkyne.

Proti tomuto rozsudku sa navrhovateľka odvolala dňa 17.06.2013, vyjadrila nesúhlas s rozhodnutím. Odvolanie odôvodnila chybným posúdením zdravotného stavu, nesprávnosťou postupu, uznaním svojej čiastočnej invalidity v Českej republike a tým, že nie je spôsobilá vykonávať nepretržite prácu pre chronické trvalé následky zdravotných problémov.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu skonštatovala, skutkové okolnosti boli v posudkoch dostatočne ozrejmene. Uznanie invalidity v Českej republike nemá vplyv na posúdenie nároku na invalidný dôchodok podľa predpisov Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dňa 14.10.2014 rozhodol unesením o zrušení rozsudku krajského súdu z 04.06.2013 a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Svoje rozhodnutie odvolací súd odôvodnil tým, že rozsah a obsah odôvodnenia rozsudku nenapĺňa požiadavky kladené zákonom na náležité odôvodnené a presvedčivé rozhodnutie. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa neposkytovalo dostatok argumentačných podkladov na posúdenie, ako sa vysporiadal s postupom odporkyne po zrušujúcom rozhodnutí pred vydaním nového (napadnutého) rozhodnutia, ale aj po jeho vydaní z hľadiska požiadaviek v zmysle pokynov formulovaných odvolacím súdom, akými úvahami sa súd riadil pri posudzovaní relevancie obsahu a záverov následne predložených vyjadrení posudkových lekárov

nachádzajúcich sa v pripojenom administratívnom spise a podkladom, na základe ktorých boli tieto formulované, ako sa vysporiadal s tvrdením a preukazovaním skutočností, že navrhovateľka je v Českej republike uznaná za invalidnú a ako pre účely samotného predmetu konania vyhodnotil závažnosť tvrdenia navrhovateľky o nemožnosti jej prítomnosti pri posudkovom úkone resp. jej prítomnosti na súdnom pojednávaní z dôvodu jej zlého zdravotného stavu.

Krajský súd v Bratislave následne rozhodol na pojednávaní dňa 27.1.2015 rozsudkom tak, že potvrdil rozhodnutie odporkyne. Odôvodnenie rozsudku bolo rozšírené oproti prvému rozsudku o konštatovanie, že dôvody, ktoré navrhovateľka uviedla vo svojom opravnom prostriedku nepovažoval súd za odôvodnené. Posúdenie dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť fyzickej osoby vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske posúdenie a vo veciach sociálneho poistenia je dokazovanie v tomto smere zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia. Navrhovateľka v novom konaní neuviedla žiadne nové okolnosti, ktoré by spochybnili posúdenie zdravotného stavu posudkovými lekármi. Námetka navrhovateľky, že v Českej republike bola uznaná čiastočne invalidnou je pre posúdenie tohto sporu právne irelevantná.

Podľa názoru odvolacieho súdu ani napadnutý rozsudok neobsahuje dostatočné zdôvodnenie, keďže z neho nie sú dostatočne zrejmé úvahy krajského súdu vedúce k rozsudku. Predovšetkým sa krajský súd nezaoberal v odôvodnení otázkami, ktorými sa v odôvodnení mal zaoberať v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14.10.2014, ako to ustanovuje § 250ja ods. 4 O.s.p.

Odvolací súd preto sám preskúmal napadnuté rozhodnutie odporkyne a dospel k názoru, že je potrebné zmeniť prvostupňový rozsudok a zrušiť napadnuté rozhodnutie odporkyne. Odvolací súd totiž zistil, že odporkyňa sa pokúsila doplniť dokazovanie v spolupráci s navrhovateľkou, čo sa jej čiastočne aj podarilo, keďže navrhovateľka doručila nové lekárske správy, ktoré potom posudkoví lekári zohľadnili. Hoci by bolo vhodné, aby bola navrhovateľka osobne vyšetrená posudkovým lekárom, v tomto je akceptovateľný postup odporkyne, ktorá vychádzala iba z lekárskeho správ, keďže navrhovateľka sa opakovane odmietla podrobiť vyšetreniu posudkovými lekármi s odôvodnením, že jej zdravotný stav neumožňuje cestovanie.

Avšak odporkyňa sa nepodarilo rozhodnutie odôvodniť v zmysle právneho názoru Najvyššieho súdu vysloveného v rozsudku zo dňa 19.11.2008, ktorým bola viazaná podľa § 250ja ods. 4 O.s.p., a podľa ktorého bolo potrebné vysvetliť, ako sa zmenil zdravotný stav od uznania čiastočnej invalidity. Podľa opakujúcich sa vyjadrení v lekárskejších posudkoch nedošlo k zmene zdravotného stavu oproti posúdeniu v roku 2004 a zdravotný stav už nezodpovedá čiastočnej invalidite. Zároveň posudky konštatujú zlepšenie zdravotného stavu v dôsledku vykonania totálnej endoprotézy bedrového kĺbu v roku 1999. Avšak už prvý posudok z 12.01.2004, ktorý uznal čiastočnú invaliditu navrhovateľky, popisuje stav po tejto operácii. Ani jeden z posudkov, ktoré viedli k napadnutému rozhodnutiu a ani odôvodnenie samotného rozhodnutia nevysvetľujú, prečo pri nezmenenom zdravotnom stave bola navrhovateľka na základe posudku z 12.01.2004 uznaná čiastočne invalidnou k 26.05.2003 a potom ostatnými posudkami pri takom istom zdravotnom stave, pri použití rovnakých kritérií ustanovených zákonom č. 100/1988 Zb., nebola uznaná za čiastočne invalidnú. Odvolací súd po preskúmaní spisov konštatuje, že vo všetkých posudkoch sa uvádzajú rovnaké choroby, takmer identická pracovná rekomandácia, neskoršie posudky výslovne konštatujú nezmenený zdravotný stav, avšak posudkový záver je odlišný.

Tieto skutočnosti sú nepochybne spôsobilé vyvolávať oprávnené pochybnosti o dôvodoch napadnutého rozhodnutia odporkyne a správnosti jej postupu.

Rozhodnutie o odňatí invalidného dôchodku je rozhodnutím, ktoré významnou mierou zasahuje do nadobudnutých sociálnych práv poberateľa invalidnej dávky. Najmä preto takéto rozhodnutie musí byť založené na takých podkladoch, aby bol presne a úplne zistený skutočný stav veci. Zdravotný stav poberateľa invalidného dôchodku (poistenca) musí byť preto preverený a posúdený tak, aby bez pochybností umožnil vysloviť záver, že poberateľ invalidného dôchodku (čiastočného invalidného dôchodku) už nespĺňa medicínske podmienky pre ďalšie poberanie invalidnej dávky. Na ten účel je

organizačná zložka sociálnej poisťovne, ktorou je Sociálna poisťovňa - ústredie (§ 179 ods. 1, písm. a/, bod 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení) povinná obstarat' potrebné podklady na rozhodnutie v súlade s postupom ustanoveným v § 195 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení a vykonať dokazovanie podľa § 196 tohto zákona. Dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci, najmä výpoveď účastníka konania, odborné posudky a znalecké posudky, ktoré majú v konaní tohto druhu vzhľadom na potrebu skúmania medicínskych podmienok poberateľa dávky, osobitný význam. Okrem dôkazov navrhnutých účastníkmi je organizačná zložka poisťovne povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastník konania nenavrhol, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci. Okrem toho treba pripomenúť, že záver o tom, do akej miery zdravotný stav navrhovateľky znižuje jej schopnosť výkonu zárobkovej činnosti má vychádzať z jeho komplexného posúdenia t. j. aj s prihliadnutím na všetky jej ochorenia, nielen s prihliadnutím na „hlavné ochorenie“.

Odvolačný súd sa z uvedených dôvodov nestotožnil so skutkovými a právnymi závermi krajského súdu uvedenými v odôvodnení jeho rozsudku a nenadobudol presvedčenie, že v konaní bol odporkyňou náležitým spôsobom zistený skutkový stav, ktorý by odôvodňoval predpoklady na potvrdenie jej rozhodnutia. Vychádzajúc zo skutočnosti, že konanie a rozhodovanie o opravnom prostriedku podanom proti rozhodnutiu odporkyne v dávkových veciach sociálneho poistenia je konaním o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia podľa V. časti O.s.p., je dôvodné konštatovanie, že nie je úlohou prvostupňového súdu dopĺňať vecnú či právnú argumentáciu rozhodnutia odporkyne, ani dopĺňať dokazovanie na skutočnosti, ktorých zistenie je podmienkou zistenia skutočného stavu už v administratívnom konaní pred vydaním rozhodnutia.

Odvolačný súd preto považoval za potrebné zmeniť napadnutý rozsudok krajského súdu, zrušiť rozhodnutie odporkyne a vrátiť jej vec na ďalšie konanie (§ 220 a § 250q ods. 3 O.s.p. s poukazom na § 250l ods. 2 a § 250ja ods. 3 O.s.p.).

Súd pri rozhodovaní o opravnom prostriedku nemôže rozhodnúť namiesto odporkyne, musí však dôkladne preskúmať zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Úlohou odporkyne v ďalšom konaní bude odstrániť vytýkaný rozpor a doplniť dokazovanie v potrebnom rozsahu, najmä v súvislosti s konkrétnymi nálezmi z odborných vyšetrení a po komplexnom posúdení zdravotného stavu navrhovateľky z hľadiska jej spôsobilosti vykonávať zárobkovú činnosť, opätovne o nároku navrhovateľky na invalidný dôchodok rozhodnúť a svoje rozhodnutie náležitým spôsobom odôvodniť. Rozhodnutie nesmie vyvolávať oprávnené pochybnosti o zákonnosti.

Ak odporkyňa v tejto veci opäť vydá rozhodnutie s obdobným výrokom, okrem konštatácie o posúdení zdravotného stavu je v danej veci osobitne potrebné odôvodniť, v čom sa zmenil zdravotný stav navrhovateľky oproti času priznania čiastočnej invalidity, ako k tomuto názoru dospela, ako je to súladné s lekáarskymi správami a podľa ktorých ustanovení právnych predpisov postupovala. Treba vziať na zreteľ i fakt, že navrhovateľke bola invalidita právoplatne priznaná pri určitom zdravotnom stave; rozhodovanie správnych orgánov nesmie budiť dojem svojvôle.

Náhradu trov konania odvolací súd navrhovateľke nepriznal, nakoľko táto si žiadnu náhradu neuplatnila.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.